

საქმე № 330210114421889

**საქართველოს უზენაესი სასამართლო
გ ა დ ა წ ყ ვ ე ტ ი ლ ე ბ ა
საქართველოს სახელით**

№ ას-1062-1022-2016

19 თებერვალი, 2018

წელი

№ ას-1062-1022-2016 შპს „C-----“

ქ. თბილისი

**სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა:**

**ნინო ბაქაქური (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზურაბ ძლიერიშვილი, ბესარიონ ალავეძე**

საქმის განხილვის ფორმა – ზეპირი განხილვის გარეშე

საკასადიო საჩივრის ავტორი – შპს „C-----“ (მოსარჩელე)

მოწინააღმდეგე მხარე – დ-----ზ-----ი (მოპასუხე)

**გასაჩივრებული განჩინება – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს
სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 27 სექტემბრის განჩინება**

**კასატორის მოთხოვნა – გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და
ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილება**

დავის საგანი – თანხის დაკისრება

ა ღ წ ე რ ი ლ ო ბ ი თ ი ნ ა წ ი ლ ი

1. შპს „C-----“-მა (შემდგომში - „მოსარჩელე“, „კასატორი“ ან „საკასაციო საჩივრის ავტორი“) სარჩელი აღძრა სასამართლოში დ----- ზ-----ის (შემდგომში - „მოპასუხე“) მიმართ და მოითხოვა მოპასუხისთვის: (ა) სესხის სახით მიღებული თანხის - 252 000 ევროსა და 14 000 აშშ დოლარის გადახდის დაკისრება; (ბ) სარჩელის აღძვრიდან გადაწყვეტილების აღსრულებამდე საპროცენტო სარგებლის სახით წლიური 8%-ის გადახდის დაკისრება.
2. სარჩელი ეფუძნება შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს:
 - 2.1. 2007-2008 წლებში მოსარჩელემ მოპასუხეს სხვადასხვა დროს ასესხა ფულადი თანხა, ჯამში 252 000 ევროსა და 14 000 აშშ დოლარის ოდენობით. კერძოდ, 2007 წლის 14 მაისს მოსარჩელემ მოპასუხეს ასესხა 14 000 ევრო, 2007 წლის 10 აგვისტოს - 14 000 აშშ დოლარი, 2008 წლის 3 ივნისს - 90 000 ევრო, 2008 წლის 6 აგვისტოს - 50 000 ევრო, 2008 წლის 1 დეკემბერს - 35 000 ევრო, 2008 წლის 1 დეკემბერს - 63 000 ევრო;
 - 2.2. სესხის თანხების მოპასუხისათვის გადაცემა ხორციელდებოდა მხარეთა ზეპირი შეთანხმების საფუძველზე, საბანკო გადარიცხვების გზით. მოსარჩელე სესხის თანხებს რიცხავდა ამსტერდამის ს-----ში არსებული, მისი კუთვნილი ევროსა და აშშ დოლარის ანგარიშიდან მოპასუხის კუთვნილ საბანკო ანგარიშზე;
 - 2.3. მხარეთა მიერ არ ყოფილა შეთანხმებული სესხის დაბრუნების ვადა. სესხი იყო უსასყიდლო ხასიათის. შესაბამისად, მოპასუხესთან დაიდო სესხის ხელშეკრულება განუსაზღვრელი ვადით და, გამომდინარე აქედან, მოსარჩელე უფლებამოსილია ნებისმიერ დროს შეწყვიტოს სესხის ხელშეკრულება და მოითხოვოს მოპასუხისგან სესხის თანხის დაბრუნება.
3. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და მიუთითა, რომ:
 - 3.1. მოსარჩელის მოთხოვნა ხანდაზმულია. ხანდაზმულობის სამწლიანი ვადა უნდა აითვალოს მოთხოვნის წარმოშობის მომენტიდან - გადარიცხვების განხორციელებიდან. აღნიშნული ვადა კი ყველა გადარიცხვის შემდეგ გასულია. შესაბამისად, ამ შემთხვევაში მოპასუხე უფლებამოსილია უარი თქვას სესხის დაბრუნებაზე;

- 3.2. მოსარჩელეს არ წარმოუდგენია იმის დამადასტურებელი მტკიცებულება, რომ მის მიერ სხვადასხვა დროს მოპასუხის ანგარიშზე ჩარიცხული თანხები წარმოადგენდა მხარეთა შორის გაფორმებული ზეპირი სესხის ხელშეკრულების საგანს;
- 3.3. ამსტერდამის ს-----ის 2013 წლის 11 ნოემბრის წერილით დასტურდება მოსარჩელის მიერ მოპასუხისთვის თანხის გადარიცხვის ფაქტი, თუმცა ვერ დასტურდება, რომ გადარიცხული თანხები წარმოადგენდა სესხის ხელშეკრულების საგანს;
- 3.4. გადარიცხვის დამადასტურებელი ქვითრებით - ინტერნეტ ბანკინგის ამონაწერით ვერ დადასტურდება სესხის ხელშეკრულების არსებობა, რადგან დანიშნულებას თავად თანხის გადამრიცხავი პირი უთითებს და, თუ არა სხვა რაიმე სახის მტკიცებულება, ერთი მხარის მიერ მითითებული გადარიცხვის საფუძველი ვერ იქნება იმის დამამტკიცებელი საბუთი, რომ გადარიცხვა წარმოადგენს სესხის ხელშეკრულების საგანს;
- 3.5. გადარიცხვის დამადასტურებელი ქვითრებით დგინდება, რომ 2008 წლის 6 აგვისტოს განხორციელებული 50 000 ევროს და 2008 წლის 3 ივნისს განხორციელებული 90 000 ევროს გადარიცხვის დანიშნულებაში მოსარჩელეს მითითებული აქვს „კრედიტი ტექნიკის შესაძენად“. 2007 წლის 10 აგვისტოს 14 000 დოლარის გადარიცხვისა და 2007 წელს 14 000 ევროს გადარიცხვის დანიშნულებაში მოსარჩელეს არაფერი არ აქვს მითითებული. დანარჩენ გადარიცხვებზე კი დანიშნულებაში მითითებულია ტექნიკის შეძენა. შესაბამისად, გადარიცხვის დამადასტურებელი ქვითრებით ვერ დასტურდება, რომ აღნიშნული თანხები იყო სესხის ხელშეკრულების საგანი;
- 3.6. შპს „კ-----ი“ 2006 წლის 14 აპრილიდან შპს „ტ-----ს“ 36%-იანი, ხოლო 2006 წლის 25 მაისიდან 2010 წლამდე ამავე კომპანიის 65%-იანი წილის მფლობელია. შპს „კ-----ის“ 100%-იანი წილის მფლობელი კი მოსარჩელეა. მოპასუხე აღნიშნულ პერიოდში შპს „ტ-----ს“ დირექტორი და მეწილეა.
4. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2014 წლის 17 დეკემბრის გადაწყვეტილებით მოსარჩელის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.
5. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ.
6. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 27 სექტემბრის განჩინებით მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა; უცვლელად დარჩა თბილისის საქალაქო

სასამართლოს 2014 წლის 17 დეკემბრის გადაწყვეტილება.

7. სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ უდავოდ მიჩნეული შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:
 - 7.1. მხარეებს შორის არ არის სადავო მოსარჩელის კუთვნილი, ამსტერდამის ს-----ში არსებული, ევროსა და აშშ დოლარის ანგარიშიდან მოპასუხის კუთვნილ საბანკო ანგარიშზე შემდეგი ოდენობის თანხების გადარიცხვის ფაქტის არსებობა, კერძოდ, 2007 წლის 14 მაისს - 14 000 ევრო, 2007 წლის 10 აგვისტოს - 14 000 აშშ დოლარი, 2008 წლის 3 ივნისს - 90 000 ევრო, 2008 წლის 6 აგვისტოს - 50 000 ევრო, 2008 წლის 1 დეკემბერს - 35 000 ევრო, 2008 წლის 1 დეკემბერს - 63 000 ევრო, საერთო ჯამში 252 000 ევრო და 14 000 აშშ დოლარი;
 - 7.2. მოპასუხეს მოსარჩელისათვის ზემოაღნიშნული ფულადი თანხები არ დაუბრუნებია.
8. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მხარეთა შორის სესხის ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობის არსებობა საქმეზე წარმოდგენილი მტკიცებულებებით არ დასტურდებოდა.
9. სააპელაციო პალატამ, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 50-ე მუხლზე დაყრდნობით, განმარტა, რომ მხარეთა შორის სახელშეკრულებო ურთიერთობათა წარმოშობა მხარეთა ნებაზეა დამოკიდებული და სწორედ ამ ნების შინაარსი განსაზღვრავს გარიგების მიზანს ანუ იმ სამართლებრივ შედეგს, რომლის მიღწევაც ნების გამომვლენ მხარეებს სურთ. სახელშეკრულებო ურთიერთობის არსი მდგომარეობს მხარეთა წინასწარ განსაზღვრებადი უფლება-მოვალეობების არსებობაში და არ შეიძლება პირს დაევალოს იმ ვალდებულების შესრულება, რომელიც მისი მხრიდან არ ყოფილა ნაკისრი.
10. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ განსახილველ შემთხვევაში მოპასუხე სადავოდ არ ხდიდა მოსარჩელის მიერ მითითებული თანხების თავის საბანკო ანგარიშზე დარიცხვის ფაქტობრივ გარემოებას, თუმცა, არ ეთანხმებოდა მის საფუძველსა და მიზანს. მოპასუხის განმარტებით კი მის პირად ანგარიშზე დარიცხული სადავო თანხები სესხის ხელშეკრულების საგანს არ წარმოადგენდა. მოპასუხე სადავო თანხების მის პირად ანგარიშზე დარიცხვის ფაქტს უკავშირებდა მოსარჩელის მიერ სადავო პერიოდში შპს „ტ-----ს“ 65%-იანი წილის არაპირდაპირ ფლობას, რა დროსაც შპს „ტ-----ს“ დირექტორს და მეწილეს მოპასუხე წარმოადგენდა.
11. სააპელაციო პალატამ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო

კოდექსის 102-ე მუხლის პირველ ნაწილზე და აღნიშნა, რომ, იმ ვითარებაში, როდესაც მოპასუხე მხარე უარყოფდა მხარეთა შორის ზეპირი ფორმით სესხის ხელშეკრულების არსებობის ფაქტს, საწინააღმდეგოს მტკიცების ტვირთი მოსარჩელე მხარეზე იყო.

12. სააპელაციო პალატამ აღნიშნა, რომ ნებისმიერი საბანკო გადარიცხვა და აღნიშნული გადარიცხვის დამადასტურებელი დოკუმენტი უპირობოდ მხარეთა შორის სესხის ხელშეკრულების არსებობად ვერ იქნებოდა განხილული, ვინაიდან ფულადი თანხის გადარიცხვის ფაქტი, შესაძლებელია, სხვადასხვა დანიშნულებისა და მიზნის მატარებელი ყოფილიყო. შესაბამისად, მოსარჩელის მტკიცების ტვირთს წარმოადგენდა იმ გარემოების დადასტურება, რომ აღნიშნული საბანკო ოპერაცია მიმართული იყო სასესხო ურთიერთობის წარმოშობისკენ და, როგორც გამსესხებლის, ისე მსესხებლის ნება სასესხო სახელშეკრულებო ურთიერთობაში შესვლა იყო. სააპელაციო პალატამ მიუთითა, რომ ამ თვალსაზრისით მხარე აპელირებდა საბანკო ქვითრების დანიშნულების გრაფაში მითითებულ ინფორმაციაზე („კრედიტი ტექნიკის შესაძენად“, „ტექნიკის შესაძენად“, „მიღებულია“), როგორც სასესხო ურთიერთობის დამადასტურებელ უტყუარ მტკიცებულებაზე, რასთან დაკავშირებით სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ ზოგადად საბანკო ქვითრის დანიშნულების გრაფაში ინფორმაციის მითითება უშუალოდ თანხის გადამხდელის (მოსარჩელის) მიერ ან ბანკის თანამშრომლის მიერ მხოლოდ გადამხდელის ნების შესაბამისად ხდება და ამ დროს მიმღების ნება არ არის გათვალისწინებული, რაც, სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, გამორიცხავდა აღნიშნული ინფორმაციის სესხის ხელშეკრულების არსებობის დამადასტურებელ უტყუარ მტკიცებულებად მიჩნევის შესაძლებლობას. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მხოლოდ აღნიშნული ფაქტის არსებობა სესხის ხელშეკრულების არსებობის განმაპირობებელ ერთადერთ მტკიცებულებად ვერ ჩაითვლებოდა.

13. რაც შეეხება მოსარჩელის არგუმენტს, რომ, ვინაიდან მოქმედი კანონმდებლობა ზეპირი სესხის ხელშეკრულების არსებობის დამადასტურებელ მტკიცებულებად მოწმეთა ჩვენებებს არ მიიჩნევდა დასაშვებად, ასეთი სასესხო ურთიერთობების დამადასტურებელი ერთადერთი მტკიცებულება სწორედ თანხის მიღების დამადასტურებელი საბანკო ქვითრები იყო, სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ, მართალია, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 624-ე მუხლის თანახმად, ზეპირი სასესხო ხელშეკრულების დროს მისი ნამდვილობა არ შეიძლება მხოლოდ მოწმეთა ჩვენებებით დადგინდეს,

თუმცა აღნიშნული არ გამორიცხავს აღიარებული შესრულების (გადაცემული თანხის) მიზნობრიობის დადგენას მოწმეთა ჩვენებების საფუძველზე, რაც მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელის მიერ არ იყო რეალიზებული.

14. სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ მართებულად არ იმსჯელა სადავო თანხების მოსარჩელისათვის უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმებიდან გამომდინარე დაბრუნების შესაძლებლობაზე და, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლზე დაყრდნობით, განმარტა, რომ საქმის განმხილველი სასამართლო შეზღუდულია მხოლოდ მხარის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებებით. რაც შეეხება სამართლის ნორმების გამოყენებას, სასამართლო, საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების შეფასებით ადგენს, თუ რა სამართლებრივი ურთიერთობა არსებობს მხარეთა შორის და ამ ურთიერთობის მარეგულირებელი სამართლებრივი ნორმების გამოყენებით აკმაყოფილებს ან არ აკმაყოფილებს სარჩელს. მხარეთა შორის არსებული ურთიერთობის შეფასება შედის სასამართლოს კომპეტენციაში და მხარის მიერ არასწორი ნორმატიული საფუძვლის მითითება არ შეიძლება გახდეს სარჩელზე უარის თქმის საფუძველი. თუმცა, სასამართლოს აღნიშნული დისკრეცია უნდა განხორციელდეს იმგვარად, რომ მოპასუხეს არ შეეზღუდოს კონკრეტულ საკითხზე შესაგებლის წარდგენის კანონმდებლობით განსაზღვრული უფლებამოსილება. სასამართლოს გადაწყვეტილება მხარისათვის მოულოდნელი არ უნდა იყოს და ლოგიკურად უნდა გამომდინარეობდეს, როგორც სარჩელსა და შესაგებელში ასახული გარემოებების შეფასებიდან, ისე - მხარეთა ახსნა-განმარტებებისა და მტკიცებულებათა შეფასების შედეგად გაკეთებული დასკვნებიდან. საქმეზე გადაწყვეტილება მიღებული უნდა იქნეს შეჯიბრებითობის პრინციპის სრულად რეალიზაციის პირობებში. სარჩელისაგან განსხვავებული სამართლის ნორმების გამოყენება არ გულისხმობს გარიგების შეცვლების საფუძვლის შეცვლას.
15. სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებით, მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელის განმარტება იმის თაობაზე, რომ მას გადახდილი თანხა უნდა დაბრუნებოდა უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმებიდან გამომდინარე (976-ე მუხლის პირველი ნაწილი „ვალდებულება გარიგების ბათილობის ან სხვა საფუძვლის გამო არ არსებობს, არ წარმოიშობა ან შეწყდა შემდგომში“), სარჩელის ფაქტობრივი შემადგენლობის ნაწილი იყო (საჭიროებდა მტკიცებას) და არა - ნორმატიული საფუძველი, რაც გამორიცხავდა სადავო თანხების

მოსარჩელისათვის უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმებიდან გამომდინარე დაბრუნების შესახებ მსჯელობის საპროცესო-სამართლებრივ წინაპირობას. გარდა ამისა, სააპელაციო პალატამ ყურადღება გაამახვილა გარემოებაზე, რომ მაშინ, როდესაც მოსარჩელე სესხის სახით გადაცემული თანხის უკან დაბრუნებას ითხოვდა, მოსარჩელის მტკიცების საგანს წარმოადგენდა სესხის სახელშეკრულებო ურთიერთობის არსებობის დადასტურება, შესაბამისად, თუ მოსარჩელე აღნიშნული ხელშეკრულების არსებობას ვერ დაადასტურებდა, მოპასუხეს, ყოველგვარი მტკიცების განხორციელების გარეშე, თანხა არ ეკისრებოდა, ხოლო, იმ შემთხვევაში, თუ მოსარჩელე თავის სასარჩელო მოთხოვნას თანხის უსაფუძვლოდ მიღების არგუმენტზე დააფუძნებდა, ასეთ შემთხვევაში, მტკიცების ტვირთი მოპასუხეზე გადადიოდა, რომელსაც აღნიშნული თანხის მიღების საფუძველი უნდა ემტკიცებინა, შესაბამისად, სასესხო სამართალურთიერთობიდან გამომდინარე სასარჩელო მოთხოვნის უსაფუძვლო გამდიდრებად კვალიფიკაცია და მოპასუხისათვის მისი დაბრუნების დაკისრება, პროცესუალურ მოწინააღმდეგე მხარეს არასათანადო საპროცესო შეჯიბრების მდგომარეობაში ჩააგდებდა, უფრო მეტიც, ფაქტობრივად საწინააღმდეგო მტკიცების განხორციელების შესაძლებლობას წაართმევდა, რაც, დისპოზიციურობის საპროცესო-სამართლებრივი პრინციპიდან გამომდინარე სამოქალაქო სამართალწარმოების ფარგლებში, ფაქტობრივად, დაუშვებელი იყო. ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ, თუ მოსარჩელე სარჩელს სესხის ხელშეკრულებას დააფუძნებდა, ხოლო სესხის არსებობას ვერ დაადასტურებდა, ასეთ შემთხვევაში, მოსარჩელეს უსაფუძვლო გამდიდრების მოტივით თანხის დაბრუნება ახალი სარჩელით უნდა მოეთხოვა, რომელშიც ახალი ფაქტობრივი გარემოება იქნებოდა მითითებული, რომლითაც მოპასუხეს შესაძლებლობა მიეცემოდა სრული სამართალწარმოების გზით ახალი ფაქტობრივი მოცემულობისაგან დაეცვა თავი და მასზე დაკისრებული მტკიცების ტვირთი ჯეროვანი სამინისტრაციური შეჯიბრების გზით განეხორციელებინა.

16. სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა მოსარჩელემ და მოითხოვა გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილება მოპასუხისთვის 252 000 ევროსა და 14 000 აშშ დოლარის გადახდის დაკისრების ნაწილში.
17. კასატორმა საკასაციო საჩივარში მიუთითა სააპელაციო სასამართლოს

განჩინების გაუქმების შემდეგ საფუძვლებზე:

- 17.1. სააპელაციო სასამართლომ არასწორად მიიჩნია, რომ მხარეთა შორის სესხის ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობის არსებობა არ დასტურდებოდა. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 361-ე მუხლის თანახმად, ყოველი შესრულება გულისხმობს ვალდებულების არსებობას. მოპასუხისთვის თანხის გადაცემა თავისთავად, პრეზუმფციურად გულისხმობს ვალდებულების არსებობას. მოპასუხემ საკუთარი ახსნა-განმარტებით დაადასტურა, რომ მოსარჩელეს არც სადავო თანხის ჩარიცხვამდე და არც სადავო თანხის ჩარიცხვის შემდეგ მის წინაშე რაიმე ვალდებულება არ წარმოშობია, აგრეთვე, მოპასუხის მხრიდან ადგილი არ ჰქონია მოსარჩელისთვის რაიმე საქონლის მიწოდებას ან/და მომსახურების გაწევას. შესაბამისად, იმ პირობებში, როდესაც დასტურდება მოსარჩელის მიერ მოპასუხისთვის თანხის გადაცემის ფაქტი და ეს ფაქტი თავად მოპასუხის მხრიდანაც არ არის გამხდარი სადავოდ, იგულისხმება, რომ არსებობს მოპასუხისგან ამ თანხის გადახდის ვალდებულება, ხოლო, თუ მითითებული თანხის გადაცემით არ წარმოშობილა მისი დაბრუნების ვალდებულება, ეს ფაქტი სარწმუნოდ უნდა დაედასტურებინა მოპასუხეს, მით უმეტეს, იმ პირობებში, როდესაც რამდენიმე საბანკო გადარიცხვის ქვითარში პირდაპირ არის მითითებული მათ საკრედიტო დანიშნულებაზე. ამასთან, ინტერესს იწვევს, თუ მოპასუხე არ ეთანხმება იმას, რომ მხარეთა შორის არსებობდა სასესხო ურთიერთობა, რა მიზნით აიღო და რატომ არ დააბრუნა საბანკო გადარიცხვებით მიღებული თანხები, მით უმეტეს, ის თანხები, რომლებშიც მითითებულია მათი საკრედიტო დანიშნულება;
- 17.2. სააპელაციო სასამართლომ არასწორად გაანაწილა სესხის ხელშეკრულების ნამდვილობასთან დაკავშირებული მტკიცების ტვირთი. სააპელაციო პალატამ მხოლოდ მოსარჩელეს დააკისრა ზეპირი სესხის ხელშეკრულების დადების ფაქტის მტკიცების ტვირთი და მეორე მხარე გაათავისუფლა თანხის მიღების მიზნებთან მიმართებით ყოველგვარი ახსნა-განმარტებისაგან, რის გამოც, ფაქტიურად შეუძლებელი ხდება ზეპირი სესხის არსებობის დადასტურება და მართლმსაჯულების სწორი განხორციელება.
- 17.3. რაც შეეხება სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობას მოწმეთა ჩვენებებთან დაკავშირებით, მოსარჩელემ ზეპირი ხელშეკრულების დასადასტურებლად არ წარადგინა მოწმეთა ჩვენებები, რადგან სესხის თაობაზე შეთანხმებას მოწმეები არ ჰყავდა, განხორციელდა ზეპირად, სატელეფონო საუბრისას, თუმცა, მოსარჩელემ წარადგინა

საბანკო გადარიცხვის ქვითრები, რომლებითაც დასტურდებოდა არა მხოლოდ თანხის გადაცემა, არამედ - ის ფაქტობრივი გარემოებაც, რომ თანხის მიმღებმა მისი დაბრუნების ვალდებულება იკისრა;

- 17.4. სააპელაციო სასამართლოს განმარტება უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმების გამოყენებასთან დაკავშირებით აზრს მოკლებულია. კასატორმა მიუთითა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს განჩინებაზე №ას-1249-1269-2011, რომლის თანახმად, უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმების გამოყენება ხდება მოთხოვნის სხვა საფუძვლებთან სუბსიდიურად, რაც იმას ნიშნავს, რომ, თუ არსებობს სასარჩელო მოთხოვნის შესაძლო დაკმაყოფილების სახელშეკრულებო ან სხვა კანონისმიერი საფუძველი, უსაფუძვლო გამდიდრების სამართლის ნორმების, როგორც მოთხოვნის საფუძვლის გამოყენება ბოლოს უნდა განხორციელდეს ანუ მას შემდეგ, რაც გამოირიცხება მოთხოვნის დაკმაყოფილების სახელშეკრულებო საფუძველი. კასატორმა მიუთითა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2011 წლის 18 ოქტომბრის №ას-833-885-2011 განჩინებაზე, რომლის თანახმად, მოსამართლისათვის სავალდებულო არ არის მხარეთა მოსაზრებები, თუ მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად რა სამართლებრივი საფუძველი უნდა იქნეს გამოყენებული და არც კანონის იმპერატიული დათქმაა, გამოტანილი გადაწყვეტილება დაეფუძნოს მხარეთა მიერ მითითებულ მოთხოვნის საფუძველს;
- 17.5. კასატორის განმარტებით, იმ შემთხვევაში, თუ სასამართლო გამორიცხავს ზეპირი სესხის ხელშეკრულების არსებობას, ის ვალდებულია განიხილოს ვალდებულების წარმოშობის კანონისმიერი საფუძვლები და თავად მხარეთა დამოუკიდებლად შეაფასოს მათი არსებობა, საქმეში არსებულ მტკიცებულებებსა და მხარეთა ახსნა-განმარტებებზე დაყრდნობით. თუნდაც, ის ფაქტობრივი გარემოება, რომ მოპასუხე მხარე მხოლოდ უარყოფს და განმარტავს, რომ მას არ აუღია სესხი და არ დაუდია სესხის ზეპირი ხელშეკრულება, ამასთან, დამატებით არ განმარტავს, თუ რისთვის ან რა საფუძვლით იღებდა თანხებს, ამტკიცებს, რომ იგი გამდიდრდა უსაფუძვლოდ. შეჯიბრებითობის პრინციპიდან გამომდინარე, მოპასუხეს არ წარმოუდგენია რაიმე მტკიცებულება, რაც გააქარწყლებდა მისი უსაფუძვლოდ გამდიდრების ფაქტს. პირიქით, მისი აღიარება თანხების მიღებასთან დაკავშირებით და მიზნობრიობის არდასახელება, უნდა ჩაითვალოს აღიარებად, რომ ის უსაფუძვლოდ გამდიდრდა;
- 17.6. საქმეში არსებული მტკიცებულებებითა და მოპასუხის განმარტებით

დასტურდება, რომ მან მიიღო ფულადი თანხა 252 000 ევრო და 14 000 აშშ დოლარი საბანკო ანგარიშზე ჩარიცხვის გზით, რომელსაც სადავოდ არ ხდის. შესაბამისად, დამტკიცებულია, რომ მოსარჩელემ გადასცა, ხოლო მოპასუხემ მიიღო ზემოაღნიშნული თანხები. გამომდინარე აქედან, დასტურდება, რომ სახეზე გვაქვს მოპასუხის გამდიდრება. სარჩელის დასაკმაყოფილებლად მნიშვნელოვანია მხოლოდ ობიექტური შედეგი - ერთი პირის მიერ მეორე პირის ხარჯზე რაიმე სამართლებრივი სიკეთის შეძენა შესაბამისი სამართლებრივი საფუძვლის არსებობის გარეშე;

- 17.7. გასაჩივრებული გადაწყვეტილება განსხვავდება მსგავსი კატეგორიის საქმეებზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან. კერძოდ, კასატორმა მიუთითა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს №ას-74-71-2016 განჩინებაზე, რომელშიც სასამართლომ თავად დაადგინა ანალოგიურ შემთხვევაში სადავო თანხების მოსარჩელისათვის უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმებიდან გამომდინარე დაბრუნების შესაძლებლობა, მიუხედავად იმისა, რომ სასარჩელო მოთხოვნა გამომდინარეობდა სესხის ზეპირი ხელშეკრულების ნამდვილობიდან.
18. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 22 დეკემბრის განჩინებით მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი წარმოებაში იქნა მიღებული საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მიხედვით, დასაშვებობის შესამოწმებლად.
19. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 13 ოქტომბრის განჩინებით მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი

20. საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ მოსარჩელის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს.
21. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამოწმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო

სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლო გადაწყვეტილებებში და სხდომის ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედაკება). დასაბუთებულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს და, რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება-დადგენა, მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის არასწორად გამოყენება ან/და განმარტება.

22. მოცემულ საქმეში, სწორი სამართლებრივი დასკვნისათვის მნიშვნელოვანია სააპელაციო სასამართლოს მითითება უდავო ფაქტებზე, კერძოდ, სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ:
 - 22.1. მხარეებს შორის არ არის სადავო მოსარჩელის კუთვნილი, ამსტერდამის ს-----ში არსებული, ევროსა და აშშ დოლარის ანგარიშიდან მოპასუხის კუთვნილ საბანკო ანგარიშზე შემდეგი ოდენობის თანხების გადარიცხვა: 2007 წლის 14 მაისს - 14 000 ევრო, 2007 წლის 10 აგვისტოს - 14 000 აშშ დოლარი, 2008 წლის 03 ივნისს 90 000 ევრო, 2008 წლის 6 აგვისტოს - 50 000 ევრო, 2008 წლის 1 დეკემბერს - 35 000 ევრო, 2008 წლის 1 დეკემბერს - 63 000 ევრო; ჯამში 252 000 ევრო და 14 000 აშშ დოლარი;
 - 22.2. მოპასუხის მიერ არ მომხდარა 1.1. პუნქტში მითითებული ფულადი თანხებს მოსარჩელისათვის დაბრუნება.
23. სადავო ფაქტს წარმოადგენს მოსარჩელეს მითითება სესხის ხელშეკრულებიდან წარმოშობილი მოპასუხის ვალდებულების არსებობის შესახებ.
24. საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორის პრეტენზიას, რომ ზემოაღნიშნული უდავო ფაქტებიდან გამომდინარე სააპელაციო სასამართლომ გააკეთა არასწორი დასკვნა, რაც განპირობებულია მტკიცების ტვირთის არასწორად განაწილებითა და, მატერიალურ-სამართლებრივი პრეზუმფციების უგულებელყოფით.
25. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ნებისმიერი სამოქალაქო - სამართლებრივი დავის მართებულად გადაწყვეტის მიზნით,

მნიშვნელოვანია, შეფასდეს სარჩელისა და შესაგებლის არსებითობა, რაც სასამართლოს მხრიდან არ მოითხოვს მტკიცებით სტადიაზე გადასვლას და გულისხმობს მითითებული პროცესუალური დოკუმენტების (სარჩელისა და შესაგებლის) შეფასებას მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმების საფუძველზე.

26. მოცემულ საქმეში სარჩელის არსებითობის შესაფასებლად საყურადღებოა მასში მითითებული შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:
 - 26.1. მხარეთა შორის დადებული იყო სესხის ზეპირი ხელშეკრულება, რომლის თანახმად, სხვადასხვა დროს, მოსარჩელემ მოპასუხეს გადასცა 252 000 ევრო და 14 000 აშშ დოლარი;
 - 26.2. აღნიშნული თანხები საბანკო გადარიცხვების გზით მიიღო მოპასუხემ;
 - 26.3. სესხის დაბრუნების დრო მხარეთა მიერ არ იყო განსაზღვრული;
 - 26.4. მოპასუხემ მიღებული თანხები მოსარჩელეს არ დაუბრუნა.
27. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ სარჩელში მოცემული ზემოხსენებული გარემოებები რელევანურია და მიუთითებს სარჩელის არსებითობაზე (სსკ-ის 623-ე, 624-ე, 626-ე მუხლები).
28. შესაგებლის არსებითობის შემოწმების მიზნით მნიშვნელოვანია, რომ მოპასუხე შესაგებელში აღიარებს თანხების მიღების ფაქტს, თუმცა უარყოფს მხარეთა შორის სასესხო ურთიერთობის არსებობას (სადავოდ ხდის თანხების გადაცემის მიზნობრიობას) და, შესაბამისად, მათი დაბრუნების ვალდებულებას.
29. აღნიშნულ უარყოფას მოპასუხე აფუძნებს იმ გარემოებაზე, რომ შპს „ჰ-----ი“ 2006 წლის 14 აპრილიდან შპს „ტ-----ს“ 36%, ხოლო 2006 წლის 25 მაისიდან 2010 წლამდე ამავე კომპანიის 65% მფლობელი იყო. თავის მხრივ, შპს „ჰ-----ის“ 100% წილის მფლობელს წარმოადგენდა მოსარჩელე, ხოლო იმავე პერიოდში მოპასუხე წარმოადგენდა შპს „ტ-----ს“ დირექტორსა და მეწილეს.
30. მოპასუხე უარყოფას აფუძნებს აგრეთვე მოსარჩელის მიერ წარმოდგენილი გადარიცხვის ქვითრების შეფასებაზე, სადაც ერთ შემთხვევაში მითითებულია - „კრედიტი ტექნიკის შესაძენად“, სხვა შემთხვევაში - „ტექნიკის შესაძენად“, ან არაფერია მითითებული.
31. გარდა აღნიშნულისა, თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილების თანახმად, „სესხის არსებობის საწინააღმდეგოდ

- მოპასუხე მხარე მიუთითებდა, რომ მისთვის კომპანია და მისი წარმომადგენლები უცნობია და აღნიშნული გადარიცხვა სხვა ფიზიკურ პირთან კომუნიკაციის შედეგია და სულ სხვა დანიშნულებითა და მიზნით მოხდა მისი მიღება“.
32. იმისათვის, რომ შეფასდეს არსებითია თუ არა ზემოაღნიშნული შედავება, უნდა შეფასდეს მიუთითებს თუ არა შესაგებელი სარჩელის გამომრიცხავ ან შემაფერხებელ გარემოებებზე.
33. მოცემულ შემთხვევაში, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ შესაგებელი არ უთითებს სარჩელის არც გამომრიცხავ და არც შემაფერხებელ გარემოებებზე, რაც, შესაბამისი მატერიალური ნორმის საფუძველზე, შესაძლებელს გახდიდა სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმას.
34. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სესხის ხელშეკრულება (სსკ-ის 623-ე მუხლი), რომელიც შეიძლება დაიდოს ზეპირად ან წერილობით, რეალური ხელშეკრულებაა და დადებულია ითვლება მსესხებელის საკუთრებაში ფულის ან სხვა გვაროვნული ნივთის გადაცემის მომენტიდან. მიუხედავად აღნიშნულისა, ერთი პირის მიერ მეორე პირისაგან მხოლოდ თანხის ან სხვა გვაროვნული ნივთის მიღების ფაქტი არ არის საკმარისი მათ შორის სასესხო ურთიერთობის დასადგენად, რადგან თანხის ან სხვა გვაროვნული ნივთის მიღების სხვა საფუძველიც შეიძლება არსებობდეს.
35. სწორედ ამიტომ, თუ სარჩელში მითითებული გარემოებებიდან დასტურდება თანხის გადაცემის ფაქტი, მაგრამ სადავოა საფუძველი (სესხი თუ სხვა ხელშეკრულება), მაშინ იმ ფაქტის დადგენა - თანხის მიღების საფუძველს წარმოადგენდა თუ არა სესხის ხელშეკრულება, განპირობებულია მოპასუხის შედავებით. უფრო ზუსტად, მნიშვნელობა ენიჭება იმას, მოპასუხე რამდენად აქარწყლებს მოსარჩელის მითითებას სესხის ხელშეკრულების არსებობაზე. მოპასუხის მარტივი შედავება „არ ვეთანხმები“ არ არის საკმარისი სარჩელის უარყოფისთვის. წინააღმდეგ შემთხვევაში წარმოიშობა ვითარება, როცა მოპასუხის შედავების არსი მიუთითებს იმაზე, რომ მან თანხები მიიღო, მაგრამ არ სურს ამ თანხების დაბრუნება და არც უთითებს ჰქონდა თუ არა მათი მიღების რაიმე საფუძველი.
36. ვალდებულებით-სამართლებრივ ურთიერთობებში მტკიცების ტვირთის განაწილების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი წესია, რომ მოსარჩელემ უნდა დაადასტუროს თავისი უფლება და მას არ

მოეთხოვება მოპასუხის უფლების დადასტურება.

37. განსახილველ მოცემულობაში (როცა მოპასუხე არ უარყოფს სადავო თანხების მიღების ფაქტს და არც ის არის სადავო რომ მან ეს თანხები მოსარჩელეს არ დაუბრუნა) მოპასუხის მიერ თანხების მიღების ფაქტი, როგორც ასეთი, თავისთავად უკვე წარმოშობს ორ სავარაუდო შემთხვევას: ა. მოპასუხემ ეს თანხები მიიღო სამართლებრივი საფუძველით; ბ. მოპასუხემ ეს თანხები მიიღო სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე.
38. ზოგადად, მტკიცების ტვირთი სესხის ხელშეკრულების არსებობის თაობაზე ეკისრება მოსარჩელეს. თუმცა იმ პირობებში, როდესაც მოსარჩელე უთითებს სესხზე, როგორც მოპასუხისათვის თანხების გადაცემის საფუძველზე, მოპასუხის მხრიდან სასესხო ურთიერთობის მხოლოდ უარყოფა არ არის საკმარისი მის საწინააღმდეგოდ ამოქმედებული პრეზუმფციის გასაქარწყლებლად, რომ მან ეს თანხები მიიღო სამართლებრივი საფუძველით.
39. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ პრეზუმფცია (აღბათობა), როგორც ლოგიკური სუბსტანცია, წარმოიშობა, თუ ის ბუნებრივ, ცხოვრებისეულ ჭეშმარიტებაზე მიუთითებს. არ შეიძლება პრეზუმფცია ეხებოდეს ლოგიკურად წარმოუდგენელ, უჩვეულო გარემოებას (გამონაკლისი შეიძლება იყოს კანონით პირდაპირ გათვალისწინებული პრეზუმფციები, მაგალითად, კანონის ცოდნის პრეზუმფცია, რაც თავისი შინაარსით უფრო ფიქციაა და ა.შ.). აღნიშნულიდან გამომდინარე, იმ პირობებში, როდესაც სადავო თანხების მიღება მხარეთა შორის დავას არ იწვევს, ლოგიკურად იგულისხმება, რომ ამ თანხების მიღების საფუძველი არსებობდა. მოსარჩელე უთითებს სესხის ხელშეკრულებაზე, ხოლო მოპასუხე თანხების მიღების საფუძვლის შესახებ საკუთარი „დუმილით“ (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების 29-31 პუნქტები) ფაქტობრივად უთითებს რომ მათი მიღების საფუძველი არ არსებობდა. შესაბამისად, ლოგიკურად უჩვეულოა, რომ ეს თანხები მოპასუხემ მიიღო ყოველგვარი საფუძვლის გარეშე და არც დაბრუნება ეკისრება. სწორედ ამიტომ მოსარჩელის მიერ მითითება, რომ ამ თანხების მიღება განპირობებული იყო სესხის საფუძველზე, წარმოშობს სესხის ხელშეკრულების ნამდვილობის ვარაუდს, იმ დრომდე სანამ მოპასუხე თანხების მიღების სხვა სამართლებრივ საფუძველზე (მაგალითად, ნასყიდობის ხელშეკრულება და სხვ.) მითითებით ამ ვარაუდს არ

გააქარწყლებს.

40. კონკრეტულ შემთხვევაში მოპასუხე არ უთითებს არცერთ გარემოებაზე, რაც გონივრული განსჯის შედეგად ცხადს გახდიდა ამ თანხების მიღების სხვა საფუძველს. მოპასუხის მითითება, რომ: შპს „კ-----ი“ 2006 წლის 14 აპრილიდან შპს „ტ-----ს“ 36%, ხოლო 2006 წლის 25 მაისიდან 2010 წლამდე ამავე კომპანიის 65% მფლობელი იყო; თავის მხრივ, შპს „კ-----ის“ 100% წილის მფლობელს წარმოადგენდა მოსარჩელე; ხოლო იმავე პერიოდში მოპასუხე წარმოადგენდა შპს „ტ-----ს“ დირექტორსა და მეწილეს; აგრეთვე, მითითება, რომ მოპასუხისთვის მოსარჩელე კომპანია და მისი წარმომადგენლები უცნობია, აღნიშნული გადარიცხვა სხვა ფიზიკურ პირთან კომუნიკაციის შედეგია და სულ სხვა დანიშნულებითა და მიზნით მოხდა მისი მიღება - ბუნდოვანია და სამართლებრივი კვალიფიკაციისათვის საკმარის შემადგენლობას არ იძლევა. აღნიშნული მითითებები, განხორციელებული გადარიცხვების მისეულ შეფასებებთან ერთად, თითქოს ქმნის შთაბეჭდილებას, რომ მოპასუხეს სურს მითითება თანხების მიღების სხვა საფუძველზე, თუმცა, მიუხედავად ამისა, ის შედავებას აღნიშნული მიმართულებით აღარ ავითარებს. შესაბამისად, მოპასუხის მხრიდან თანხის მიღების სხვა საფუძველის არსებობა სასამართლოსათვის ბუნდოვანი რჩება.
41. საკასაციო სასამართლის მიაჩნია, რომ ასეთ პირობებში სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განსაზღვრა მტკიცების ტვირთი და მოსარჩელეს დააკისრა იმაზე მეტის მტკიცების ვალდებულება, რაც მას პროცესუალურად ეკისრებოდა, რის შედეგადაც არასწორად იქნა დადგენილი, რომ მოსარჩელემ ვერ შეძლო საკუთარი მტკიცების ტვირთის რეალიზება. მოსარჩელის მხარეს მტკიცების ტვირთის ხელახლა გადატანა მოპასუხის მხრიდან მხოლოდ კვალიფიციური უარყოფის პირობებში იქნებოდა მართებული ანუ იმ შემთხვევაში, თუ მოპასუხე შესაგებელში თავების მიღების რაიმე საფუძველზე მიუთითებდა.
42. ამრიგად, იმ პირობებში, როდესაც მხარის მიერ არაკვალიფიციური შესაგებლის წარდგენის გამო, ვერ იქნა გაქარწყლებული მხარეთა შორის სასესხო ურთიერთობების არსებობის პრეზუმფცია, სარჩელი სასესხო ურთიერთობებიდან გამომდინარე მოთხოვნის დაკმაყოფილების შესახებ საფუძველიანია. შესაბამისად, აღარ

არსებობს უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმებიდან გამომდინარე სარჩელის დაკმაყოფილების შესაძლებლობაზე მსჯელობის საჭიროება. თუმცა, სასამართლო პრაქტიკისათვის აღნიშნულ საკითხის მნიშვნელობიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა მოცემულ საკითხზე ეწინააღმდეგება მსგავს საქმეზე უზენაესი სასამართლოს 2016 წლის 25 მაისის გადაწყვეტილებას (საქმე #ას-74-71-2016), რომლითაც უზენაესმა სასამართლომ, არ გაიზიარა რა სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოება მხარეთა შორის სასესიო ურთიერთობის არსებობის შესახებ, მოპასუხეებს მიღებული თანხების დაბრუნება მოსარჩელეთა სასარგებლოდ უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმებით დააკისრა. უზენაესმა სასამართლომ აღნიშნა, რომ საქმეზე დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებათა გათვალისწინებით, მოსარჩელეთა მოთხოვნის დაკმაყოფილების მატერიალურ-სამართლებრივ საფუძველს სწორედ მოპასუხეთა უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტი და, აქედან გამომდინარე, სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე მიღებული უკან დაბრუნება წარმოადგენდა. სასამართლოს მითითებით, სარჩელის დაკმაყოფილებას წარდგენილი შესაგებელი არ აბრკოლებდა, რადგან მასში არ იყო მითითება დაბრუნების კონდიქციის შემადგერხებელი, სსკ-ის 976-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ და „გ“ ქვეპუნქტებში მითითებული, რომელიმე წანამძღვრის არსებობაზე.

43. საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს, რომ ზემოთ ციტირებულ საქმეში, წინამდებარე საქმისაგან განსხვავებით მოსარჩელები მოპასუხეებისათვის თანხების გადაცემის საფუძვლად ბიზნეს საქმიანობის ერთობლივად გაძლოლაზე უთითებდნენ, ხოლო მოპასუხეებმა წარდგენილ შესაგებელში თანხების მიღების საფუძვლად მათ მიერ დაფუძნებული კომპანიის წინაშე მოსარჩელეთა სასესიო ვალდებულების შესრულება დაასახელეს. წინამდებარე საქმეში წარდგენილ სარჩელში კი მოსარჩელე სესხზე უთითებდა, ხოლო შესაგებელში, ზემოთ ციტირებული საქმისაგან განსხვავებით, მოპასუხეს მოსარჩელისაგან თანხის მიღების რაიმე სამართლებრივ საფუძველზე საერთოდ არ მიუთითებია. სამართლებრივი საფუძვლის მითითების ვალდებულება კი მოპასუხეს ნებისმიერ შემთხვევაში ჰქონდა, მიუხედავად იმისა, რას დაეფუძნებოდა სასარჩელო მოთხოვნა - სესხის ხელშეკრულებიდან თუ უსაფუძვლო

გამდიდრებიდან გამომდინარე ვალდებულებაზე მითითებას, რადგან, როგორც უკვე აღინიშნა, განსახილველ მოცემულობაში (როცა მოპასუხე არ უარყოფს სადავო თანხების მიღების ფაქტს და არც ის არის სადავო რომ მან ეს თანხები მოსარჩელეს არ დაუბრუნა) მოპასუხის მიერ თანხების მიღების ფაქტი, როგორც ასეთი, დამოუკიდებლად უკვე ორგვარი ვარაუდის შესაძლებლობას იძლევა: ა. მოპასუხემ ეს თანხები მიიღო სამართლებრივი საფუძველით; ან ბ. მოპასუხემ ეს თანხები მიიღო სამართლებრივი საფუძველის გარეშე (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების 37-ე პუნქტი).

44. შესაბამისად, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ გაზიარებული იქნებოდა სააპელაციო სასამართლოს დასკვნა, რომ მოსარჩელემ სასესხო ურთიერთობის არსებობა ვერ დაამტკიცა, მოპასუხის მხრიდან თანხების მიღების სამართლებრივი საფუძველის მიუთითებლობის პირობებში ამოქმედდებოდა მეორე პრეზუმფცია, რომელიც გულისხმობს სამართლებრივი საფუძველის გარეშე თანხების მიღებას. აღნიშნული კი უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმებით სარჩელის დაკმაყოფილების საფუძველია, რადგან კონდიქციური ვალდებულების წარმოშობისათვის სახეზე უნდა იყოს ერთი პირის გამდიდრება მეორის ხარჯზე და ასეთი გამდიდრება მოკლებული უნდა იყოს სამართლებრივ საფუძველს.
45. უზენაეს სასამართლოს არაერთ საქმეში აქვს განმარტებული, რომ უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის ნორმები უზრუნველყოფს არაუფლებამოსილი სუბიექტისაგან უსაფუძვლოდ მიღებული ქონების ამოღებას და მისი უფლებამოსილი პირისათვის გადაცემას. შედეგობრივი თვალსაზრისით, სამართლისათვის არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს, თუ რა საშუალებით გამდიდრდა პირი - მიიღო თუ დაზოგა ქონება. ფაქტი ერთია - ვითომ კრედიტორის ქონებრივ სფეროში აღმოჩნდა ქონება, რომელსაც იქ არსებობის სამართლებრივი საფუძველი არ გააჩნია და, აქედან გამომდინარე, ექვემდებარება უფლებამოსილი პირისათვის დაბრუნებას (იხ. სუსგ #ას-74-71-2016, 2016 წლის 25 მაისი).
46. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად

დაბრუნების საფუძვლები. ვინაიდან, მოცემულ შემთხვევაში არ არსებობს ამგვარი საფუძვლები და არ არის საჭირო მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა, საკასაციო პალატა უფლებამოსილია თვითონ მიიღოს გადაწყვეტილება.

47. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ კასატორის საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 27 სექტემბრის განჩინება და მიღებულ იქნას ახალი გადაწყვეტილება, მოსარჩელის სარჩელი დაკმაყოფილდეს საკასაციო საჩივრით მოთხოვნილ ფარგლებში.
48. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. ამავე მუხლის მე-2 და მე-3 ნაწილების თანახმად, აღნიშნული წესები შეეხება, აგრეთვე, სასამართლო ხარჯების განაწილებას, რომლებიც გასწიეს მხარეებმა საქმის სააპელაციო და საკასაციო ინსტანციებში წარმოებისას. თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო შეცვლის გადაწყვეტილებას ან გამოიტანს ახალ გადაწყვეტილებას, იგი შესაბამისად შეცვლის სასამართლო ხარჯების განაწილებასაც.
49. განსახილველ შემთხვევაში, ვინაიდან სარჩელი დაკმაყოფილდა, მოპასუხეს უნდა დაეკისროს მოსარჩელის სასარგებლოდ, ამ უკანასკნელის მიერ სამივე ინსტანციაში გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის - 20 000 ლარის გადახდა.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 411-ე მუხლით და

გ ა დ ა წ ყ ვ ი ტ ა

1. შპს „C-----“-ის საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 27 სექტემბრის განჩინება და მიღებულ იქნას ახალი გადაწყვეტილება;
3. შპს „C-----“-ის სარჩელი დაკმაყოფილდეს;

4. დ----- ზ-----ს შპს „C-----“-ის სასარგებლოდ დაეკისროს 252 000 ევროსა და 14 000 აშშ დოლარის გადახდა;
5. დ----- ზ-----ს დაეკისროს შპს „C-----“-ის სასარგებლოდ, მის მიერ სამივე ინსტანციაში გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის - 20 000 ლარის გადახდა;
6. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

თავმჯდომარე

ნ. ბაქაქური

მოსამართლეები:

ზ. ძლიერიშვილი

ბ. ალავიძე